

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Hopeavuori, T., Keskitalo, A. & Westerlund, R. (13.10.2020). Etä-opiskeluun siirtyminen haastoi opiskelijan ja opettajatuutorin. *ePooki: asiantuntijablogi*.

<https://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020101383975>

Etäopiskeluun siirtyminen haastoi opiskelijan ja opettajatuutorin

Hopeavuori Tuula, Keskitalo Anne, Westerlund Raija
Julkaistu 13.10.2020

Miten hybridimallilla opiskelu on vaikuttanut opiskelijan arkeen ja oppimiseen? Mitä viimeisen puolen vuoden perusteella voidaan oppia etäopetuksen järjestämisestä ja yhteydenpidosta opiskelijoiden kanssa? Pitäisikö opiskelijoiden ohjausta ja tuutorointia jotenkin muuttaa? Näihin kysymyksiin etsimme vastauksia Oamkin tietotekniikan tutkinto-ohjelman tuutoropettajina.

Syyslukukauden 2020 kahden ensimmäisen opiskeluviikon jälkeen uudet tietotekniikan opiskelijat juttelivat kokemuksistaan pienryhmäkeskustelussa etätuutoritunnilla Zoomin Breakout-työtiloissa. Toisen vuoden ohjelmistokehityksen opiskelijat vastasivat kysymyksiin Moodlessa ja web-ohjelmoinnin ryhmän palautteet koottiin viestinnän Zoom-tunnin alussa yhteiskeskustelussa. Ohjelmistokehityksen kolmannen vuoden opiskelijat aloittelivat englanninkielistä lukukauttaan ja viimeinen vuosikurssi oli pääosin yrityksissä tekemässä yrityslähtöisiä tuotekehitysprojekteja ja opinnäytetyötä. Heille lähetettiin sähköpostilla linkki sähköiseen Forms-kyselylomakkeeseen.

Yhteiset kokemukset: Etäopetus tuo valinnan vapautta, mutta kysyminen on vaikeampaa

Sekä ensimmäistä vuotta opiskelevat että ylemmät vuosikurssit pitivät etäopiskelussa hyvänä erityisesti omaan tahtiin opiskelua. Materiaaleja voi kerrata, videon katsoa uudelleen ja jo tutut asiat jättää vähemmälle. Etätunneille on helppo osallistua eikä aikaa kulu matkoihin. Kotona keskittyminen on osalle helpompaa, mutta moni koki, että pitkäjänteinen työskentely onnistuisi paremmin lähiopetuksessa, sillä kotona muita houkutuksia on liikaa. Koti ei myöskään enää ole rentoutumisen paikka, vaan opiskelu on koko ajan läsnä. Lähiopiskelun kampeuksella todettiin tuovan opiskeluun rytmiä.

Etenkin 1. ja 2. vuoden opiskelijat totesivat, että neuvojen kysyminen etäopetuksessa on vaikeampaa, koska suora kontakti opettajaan ja opiskelukavereihin puuttuu eikä opiskelutehtäviä tehdä oppitunneilla yhdessä. Lähes kaikki olivat sitä mieltä, että he ovat saaneet opettajilta riittävästi tukea. Muutamissa vastauksissa mainittiin, että nyt syksyllä tukea on saatavilla enemmän kuin keväällä. Tukea saa, kun avaa suunsa ja pyytää sitä, totesi yksi vastaajista.

Osa pidemmällä opinnoissa olevista arvioi oppineensa kevään etäopetuksessa vähemmän kuin aiemmin lähiopetuksessa. Opiskelu oli vähemmän konkreettista, ja tavallisesti tunnilla ja opiskelukavereiden kanssa saman tien selvitettävät ongelmat jäivät ratkomatta. Toisaalta tenttien

huomattiin muuttuneen etäversioina vaihtelevammiksi ja materiaaleja sai käyttää aiempaa useammin apuna.

On vaikeuttanut opiskelua entisestään. Vaikka nyt opettajat ei hirmusena tunteja muutenkaan pidä, niin etäopetuksesta saa irti sen 30 % mitä kasvotusten. (2. vuoden opiskelija)

Etäopiskelu on helpottanut opiskeluani, koska pystyn osallistumaan luennoille missä vaan. (2. vuoden opiskelija)

Eri vuosikurssien palautteiden mukaan etäopetukseen osallistumista helpottaisi se, että opetuksessa käytettäisiin vain yhtä etäopetusalustaa ja oppimisympäristöä ja toimintaohjeet olisivat erityisen selviä. Etäopiskeluun siirtymistä voitaisiin opiskelijoiden mielestä tukea käyttämällä vielä enemmän aikaa etätyöskentelyn ja käytettävien ympäristöjen opastamiseen.

Ensimmäinen vuosi: Uuteen alaan ja ryhmään tutustuminen olisi helpompaa lähiopetuksessa

Tietotekniikan tutkinto-ohjelman uudet opiskelijat tapasivat toisensa kolmen päivän orientaatiojaksolla, mutta aloittivat sen jälkeen opiskelun suoraan hybridimallilla. Alkuvaiheen opiskelijoina he arvelivat, että lähitunnilla rohkenisi paremmin kysyä ja näkisi konkreettisemmin esimerkiksi kytkentöjen tekoa. Uudet opiskelijat pitivätkin pakollisia laboraatiotunteja (kuvat 1 ja 2) kampuksella hyvänä etäopiskelun ohessa. Opettajien etäohjaustunneilla voi kuitenkin helposti käydä kysymässä etätyöskentelyn lomassa. Lisäksi opettajien koettiin olleen aktiivisia tiedottamisessa ja materiaalit ovat olleet hyviä.

KUVAT 1 ja 2. Ensimmäisen vuoden tietotekniikan opiskelijat ottivat tuntumaa mikrokontrollerin, ledin ja porttipiirin kytkeäkseen elektroniikan laboratoriossa Linnanmaalla (kuvat: Tuula Hopeavuori)

Vaikka etäopiskelua ei pidetty hankalana, alkuvaiheessa opinnot sisältävät paljon uutta asiaa monelle aivan uudelta alalta. Opiskelijat totesivat, että on vaikea edes kysyä oikeita asioita, kun ei tunnista, mistä tietoa tarvitsisi lisää. Tehtäviä tehdään nyt valtaosin yksin, eikä tunneilla tehtäviä ryhmitöitä ole keventämässä työkuormaa. Samalla sosiaaliset kontaktit ja vertaistuki jäävät vähiin, sillä opiskeluryhmään ei ole vielä päässyt tutustumaan.

Aloittavat opiskelijat ehdottivat, että näin opintojen alussa kaikki kurssit kannattaisi aloittaa liukuvasti lähiopetuksella ja siirtyä vasta sen jälkeen etätyöskentelyyn. Yksittäisinä toiveina mainittiin lukujärjestysmuutosten välttäminen, useammat teoriaopetustunnit ja tehtäväpalautusten aikataulun kokoaminen.

Toinen vuosi: Ryhmätyöskentely- ja itseopiskelutaidot koetuksella

Toisen vuosikurssin opiskelijat olivat opiskelleet melkein koko ensimmäisen vuotensa normaalisti lähiopetuksena, kunnes he keväällä siirtyivät viimeisen jakson ajaksi etäopiskeluun. Toisen vuoden palautteissa nousivat esille erityisesti ryhmätyöskentelyyn liittyvät huomiot.

Lähes kaikki vastaajat totesivat ryhmätyöskentelyn sujuvan hyvin nyt, vaikka sekin tapahtuu pääsääntöisesti etänä. Toki muutama korosti, että ryhmän toiminta riippuu siitä, millaisia jäseniä ryhmässä on. Tärkeäksi koettiin, että jo olemassa olevia toimivia ryhmiä ei muuteta, ja jos kaikille ei löydy valmista ryhmää, opettaja tekee ryhmäjaon. Toisaalta opiskelijat toivoivat, että ryhmässä oleviin ”vapaamatkustajiin” puututaan heti. Muutamien mielestä ryhmätyöskentely etänä vaatii aluksi oman opettelunsa. Kehitysideana opiskelijoilta tuli pakolliset ryhmäpalaverit, joista vaaditaan pidettäväksi pöytä- tai päiväkirjaa.

Toisen vuoden opiskelijat arvioivat myös, tukeeko etäopiskelu työelämässä vaadittavia taitoja ja jääkö jotain mahdollisesti saavuttamatta. Osa koki, että sosiaaliset taidot jäävät mahdollisesti saavuttamatta, mutta toisaalta etäopiskelun nähtiin pakottavan kommunikointiin ja kehittävän näin sosiaalisia taitoja. Vastauksissa nostettiin esiin itseohjautuvuuteen liittyvät taidot sekä tiedonhakutaitojen kehittyminen. Toisaalta esiin nousi myös se, että perusteiden oppiminen jää etäopiskelussa vähäiseksi. Opetus painottuu ryhmien ohjaamiseen ja perusasioiden opiskelu jää liikaa opiskelijoiden omatoimisuuden varaan.

Englanninkielisen web-ohjelmoinnin ryhmän toisen vuoden opiskelijoilla alkoi juuri kevään koronarajoitusten ja etäopiskelun alkaessa ensimmäinen projektiopintojakso. He arvioivat, että muutamasta lähipäivästä olisi ollut hyötyä projektin käynnistymisvaiheessa. Projektissaan he huomasivat projektiryhmän etätyöskentelyn vaikeuttavan esimerkiksi koodin kokoamista, sillä matkan varrelta puuttui luokkatilanteessa luonteva keskustelu, yhteistyö ja koodien muokkaus. Siksi lopun koostamisvaihe oli työläämpi ja aiheutti yllätyksiä.

Opiskelijat totesivat näin jälkikäteen, että tutussa ryhmässä olisi voitu keväällä sopia epävirallisia etäkohtaamisia ja kokoontua opiskelemaan yhdessä. Opiskelua kotona helpottaisi tällä alalla esimerkiksi hyvä lisänäyttö, sillä kannettavan tietokoneen näytöllä monen materiaalin seuraaminen yhtä aikaa etäopetusistunnon aikana kävi välillä hankalaksi ja etenkin koodin tarkastelu oli haastavaa.

Kolmas ja neljäs vuosi: Yritysyhteistyö toimii etänä ja valmistuminen ajallaan on todennäköistä

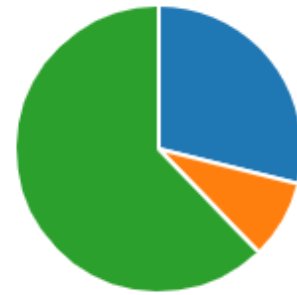
Kahden opiskeluvuoden jälkeen opiskelualan perusopinnot ovat takana, opiskelurutiinit ovat vakiintuneet ja projektityöskentelystä on paljon kokemusta. Kolmannen vuoden keväällä opiskelijat aloittavat yrityslähtöiset tuotekehitysprojektit joustavasti opintojensa tilanteen mukaan. Neljäntenä vuonna on vain yksi pakollinen opintojakso ja muuten jatketaan yritysprojekteilla ja opinnäytetyöllä. Monella on jo työsopimus tehtynä, ja nopeimmilla valmistuminen on mahdollista 3,5 vuodessa.

Kyselyyn vastasi noin 45 % kolmannen ja neljännen vuosikurssin opiskelijoista. Valtaosan mielestä kevään poikkeusolot eivät vaikeuttaneet heidän opintojaan (kuvio 1). Koronarajoituksista huolimatta lähes kaikki kolmannen vuoden opiskelijat saivat keväällä yritysprojektinsa normaalisti käyntiin. Yritysprojektit muokattiin rajoitusten alettua etätyöskentelyksi, sillä useimpien alan yritysten henkilökunta siirtyi myös etätyöhön ja oli hyvin saavutettavissa. Yksittäisissä tapauksissa yrityksen laitteita tai tietokonetta ei luovutettu opiskelijalle kotikäyttöön, jolloin aloitus saattoi viivästyä.

2. Miten etäopetukseen siirtyminen maaliskuussa on vaikuttanut opiskeluusi?

[More Details](#)

● Hankaloittanut sitä	13
● Helpottanut sitä	4
● Ei merkitystä	28

KUVIO 1. Kolmannen ja neljännen vuosikurssin vastaajista enemmistö arvioi, että etäopetukseen siirtyminen ei vaikeuttanut opintoja

Muutamia takaiskujakin mainittiin. Pitkään odotettu kansainvälisen opiskeluprojektin vierailu peruuntui harmittavasti. Osalla sovittu kesätyö jäi saamatta ja sen myötä harjoittelun 30 opintopisteen kertyminen viivästyy. Muutama opinnäytetyö ei käynnistynyt tai yritykset eivät jatkaneet yritysprojektisopimuksia odotetulla tavalla. Valtaosalla opinnot kuitenkin etenivät suunnitellusti.

Vaikutukset voivat näkyä pitkään

Koronakevät ja hybridiopiskelu joudutaan huomioimaan opetuksessa ja tuutoroinnissa vielä pitkään. Ensimmäisen vuoden opiskelussa täysin uuteen alaan perehtyminen vaatii alussa hyvää perusteiden opetusta. Myöskään ryhmätyöskentely ei käynnisty itsestään, vaan vaatii opetuksen järjestelyiltä erityistä huomiota. Aloittavan vuosikurssin edistymistä täytyy seurata tarkalla silmällä tulevana vuosina.

Vielä toisena vuonna opiskelijat kokevat etätyöskentelyssä haasteeksi työryhmien alkuun pääsemisen. Ongelmatilanteissa opettajan on etenkin nyt ryhdyttävä tukemaan työryhmiä nopeasti, jotta työelämätaidoissa keskeinen projektiosaaminen vahvistuu etäyhteistyössäkin.

Ylemmillä vuosikursseilla etäopiskeluun siirtyminen ei vaikuta opiskeluun yhtä paljon kuin opintojen alussa. Yksittäisiä opintojaksoja on vähemmän suoritettavana, opiskelutaidot ovat jo hyvällä mallilla ja ryhmän tuki on olemassa tarvittaessa. Opiskelijat ovat irtautumassa opetuksesta työelämän yritysprojekteihin, joissa tukea saadaan myös yrityksen ohjaajilta ja monet ongelmatkin ratkaistaan työpaikalla. Valmistumisen hidasteeksi voivat koitua peruuntuneet harjoittelu-, projekti- tai opinnäytepaikat, ja näihin etsitään ratkaisuja tutkinto-ohjelman sisällä.

Pienillä muutoksilla ja hyvällä tuella etäopiskelu sujumaan

Opiskelijan pärjääminen voi olla pienestä kiinni, eikä asioita ei myöskään saisi pitää itsestään selvänä opiskelijalle. Itsenäistä työskentelyä helpottavat erityisesti yhtenäiset työkalut ja selkeät ohjeet. Olemme todenneet tärkeäksi esimerkiksi yhteisen aloitusistunnon usean opettajan toteutuksissa, jotta opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva opintojaksosta ja kaikilla on yhteinen tieto kokonaisuuden etenemisestä. Saattaen aloittaminen helpottaa tehtäviin tarttumista etäopiskelussa.

Opiskelijakin joutuu arvioimaan opiskelutapojaan ja tarvittaessa muuttamaan niitä. Joskus pieni mutta tarpeellinen muutos on alkaa lukea sähköposti säännöllisesti, reagoida yhteydenottoihin ja vastata puheluihin. Ammattikorkeakoulun ohjaus- ja koulutuspalvelut ovat tarvittaessa opiskelijan apuna ja osaavat jo hyvin auttaa etäopiskelun aiheuttamissa ongelmissa.

Tutkinto-ohjelmassa on tänä syksynä tehostettu opintojen edistymisen seuranta ja kehoitettu opettajia puuttumaan nopeasti putoamisvaarassa oleviin. Opettajat ovat sijoittaneet lukujärjestyksiin oman opintojaksonsa etäohjaustunteja. Opinnäytetöiden ja projektien aiheita sekä harjoittelumahdollisuuksia etsitään tarvittaessa omista laboratorioista ja hankkeista.

Koronakevään ja -syksyn vaikutukset jäävät nähtäväksi ja jotakin jäi tässä selvityksessä varmasti huomaamatta. Hybridimalliin siirtyminen näkyy juuri aloittaneilla opiskelijoilla monen vuoden ajan, jos opinnoista ei nyt saa hyvää otetta. Tämä on pidettävä mielessä opiskelijoiden tuutoroinnissa. Loppuvaiheen opiskelijat selviävät todennäköisesti pienemmin kolhuin. Kartoituksen tulokset olisivat jonkin verran erilaiset, jos se olisi tavoittanut myös opintojensa kanssa eniten kamppailevat. Aktiivisen opiskelijan tiedämme jo ennestään selviävän opiskelun karikoista helpommin.

Tuula Hopeavuori, lehtori, informaatioteknologian yksikkö
Oulun ammattikorkeakoulu

Anne Keskitalo, lehtori, informaatioteknologian yksikkö
Oulun ammattikorkeakoulu

Raija Westerlund, lehtori, informaatioteknologian yksikkö
Oulun ammattikorkeakoulu

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2020101383975>